

## VACATURE: PROJECTMEDEWERKER - BIJLAGE

De Vlaamse Erfgoedbibliotheek  
2017-09-05 – v1.0

### 1 COLLECTIES IN ERFGOEDBIBLIOTHEKEN

Erfgoedbibliotheeken verschillen van (kunst-)musea en archieven doordat de publicaties die zij verzamelen in de regel in meervoud zijn geproduceerd. De individuele items binnen hun collectie zijn vaak niet uniek (tenzij er sprake is van handschriften, zeldzame drukken of stukken die omwille van hun herkomst worden verzameld).

Publicaties kunnen dan ook in meerdere erfgoedbibliotheeken aanwezig zijn, en mogelijk binnen verschillende collectieprofielen verworven zijn. Elk aspect van een boek – periode, plaats van uitgave, onderwerp, doelgroep, materiaal, herkomst, thema, auteur(s), uitgever, illustrator(en), boekband, ... – kan een aanleiding zijn om dit werk te verzamelen.

Uitgezonderd de echte topstukken wordt het belang en de uniciteit van een erfgoedbibliotheek doorgaans bepaald op het niveau van de (deel-)verzameling: hoe goed is men er (bijvoorbeeld qua volledigheid) in geslaagd om items volgens bepaalde criteria in één (deel-)collectie samen te brengen? Die (deel-)collectie kan breed gedefinieerd zijn (zoals *flandrica*, *gandavensia*, *limburgensia*, ...) tot zeer specifiek (bijvoorbeeld een auteursbibliotheek, Leuvense collegedictaten, ...). De kans is niettemin reëel dat bij bepaalde publicatietypes, onderwerpen of periodes (zoals kranten, Nederlandse letterkunde, regionale geschiedenis, ...) overlap is met de verzamelgebieden van meerdere andere erfgoedbibliotheeken.

Voor beheerders van erfgoedbibliotheeken die allen kampen met beperkte middelen – op het vlak van aankoop- of conserveringsbudget, magazijnruimte, expertise voor catalografie of onderzoek, enzovoort – is een helder zicht op de sterktes en zwaktes van de eigen collectie van groot belang.

Helaas staan we in Vlaanderen nog niet zo ver met het opmaken van collectieplannen waarin collectiebeschrijvingen en collectieprofielen een cruciaal onderdeel zijn. Onder impuls van de Vlaamse Erfgoedbibliotheek en FARO zijn de eerste initiatieven wel gestart met het Cometa-model en een leidraad rond de opmaak van een collectiebeleidsplan.

Los van een diepere kennis van de eigen collectie hebben beheerders nood aan zicht op het bredere veld. Om de eigen sterktes en lacunes te bepalen, om collectieafspraken te maken, om collecties te herbestemmen, ... is het nodig om te weten wie wat precies verzamelt. Ook voor het beleid is het gewenst om te weten welke collecties deel uitmaken van de Collectie Vlaanderen. Daarom start de Vlaamse Erfgoedbibliotheek met een pilootproject waarden.

### 2 WAARDEREN

Waardenen omvat onder meer de vergelijking met ander erfgoed van hetzelfde type. Voor erfgoedbibliotheeken die in de regel publicaties verzamelen die in meervoud verspreid en ook verzameld

kunnen worden, is er in de eerste plaats nood aan een overzicht dat *collection mapping* mogelijk maakt. De bestaande catalogusoplossingen, die de collecties strikt op itemniveau benaderen, zijn daarvoor ongeschikt. Alleen via een register van deelcollecties wordt het mogelijk om gelijkaardige verzamelingen te identificeren, overlap te constateren, lacunes vast te stellen en de waarde van collectieonderdelen te bepalen. Dat vraagt om inhoudelijk-thematische beschrijvingen op collectieniveau, met een gedegen inhoudelijke ontsluiting door trefwoorden.

De concrete invulling van het begrip 'deelcollectie' is in een bibliotheekcontext problematisch. Een verkenningsronde binnen de partnerbibliotheken van de Vlaamse Erfgoedbibliotheek wees alvast uit dat de praktijk voor het segmenteren van bewaarcollecties van bibliotheken divers is. De klassieke indeling van deelcollecties is gebaseerd op materiaaltipe (manuscripten, oude drukken, moderne drukken, kranten, tijdschriften, etc.). Sinds enkele decennia is er groeiende aandacht voor herkomstcollecties. Vroeger werden bij aankoop of schenkingen van verzamelingen de afzonderlijke werken meestal geabsorbeerd door de instellingscollectie. Nu houdt men binnenkomende verzamelingen vaak samen of zorgt men ervoor dat ze via de catalogus kunnen worden gereconstrueerd. Daarnaast komen thematische of genematige deelcollecties voor (bijv. Limburgensia of kinderboeken). Soms zijn dat fysieke collecties (de werken zijn bijeen geplaatst), soms virtuele (de items laten zich identificeren via de catalogus). Tenslotte laat een bibliotheekcollectie het toe om op basis van trefwoorden thematische 'deelcollecties' af te bakenen. Vanuit het perspectief van collectiebeleid is er dan nog de tendens om de collectie te benaderen vanuit zwaartepunten. De kennisdomeinen binnen de collectie als geheel, voortgekomen uit het historische verzamelbeleid, en de focuspunten van het huidige collectievormingsbeleid komen daarin samen. De benadering wordt verder gekleurd door de verschillende behoeften (onderzoek, beheer, conservering, ...) en uiteenlopende perspectieven op het gebruik van de collecties. Een erfgoedbibliotheekcollectie kan dus op zeer uiteenlopende manieren zijn onderverdeeld of 'verkaveld'.

### 3 PARTNERS IN HET PROJECT

---

Binnen het pilootproject wordt - i.s.m. de collegagroep Waarden van FARO - een gedeelde methodiek ontwikkeld van het waarden van collecties in erfgoedbibliotheken en een toolbox waarmee de erfgoedbibliotheken de methodiek vlot kunnen toepassen.

Daarom werken we 'al doende'. De partnerbibliotheken van de Vlaamse Erfgoedbibliotheek voeren onder begeleiding van de projectmedewerker piloottrajecten waarden uit. Het gaat om individuele waarderingstrajecten, maar wel binnen eenzelfde deelgebied als minstens één andere bibliotheek zodat zowel vergelijking als expertisdeling mogelijk wordt.

Deze trajecten dienen enerzijds om de methodiek en de toolbox te testen en om praktische ervaring op te doen met waarderings van collecties in erfgoedbibliotheken. De resultaten geven anderzijds input voor de Collectiewijzer Erfgoedbibliotheken, een beleidsinstrument dat gelijktijdig met het waarderingsproject een technische upgrade en inhoudelijke update krijgt. Zo kunnen we uiteindelijk ook nagaan in hoeverre de waarderings van collecties over verschillende erfgoedbibliotheken heen (cross-collectie waarderings) bruikbare resultaten oplevert.

De projectmedewerker en de waarderingsverantwoordelijken van de bibliotheken overleggen tijdens de voorbereiding en de uitvoering van de piloottrajecten in een collega- of werkgroep. Op die manier kunnen ze kennis en ervaringen uitwisselen, overleggen over de praktische toepassing van de methode en deze waar nodig samen bijstellen. Zo waken we over de consistentie tussen de piloottrajecten en de toepassing van de methode in deze testfase. Tijdens de piloottrajecten nemen tenminste de betrokken medewerkers van de Vlaamse Erfgoedbibliotheek deel aan de FARO-collegagroep Waarden om ervaringen en kennis uit te wisselen met collega's uit de brede sector.